

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 14-06-22755 אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ נ' שפורר

מספר בקשה: 73

לפני כבוד השופטת רחל ערקובי

התנועה למען איכות השלטון בישראל

המבקשת:

נגד

1. אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ - תובעת
2. שרון שפורר - נתבעת

המשיבים:

החלטה

1. בפני בקשה מטעם התנועה למען איכות השלטון בישראל (להלן: "התנועה לאיכות השלטון") להצטרף להליך דן במעמד "ידידת בית משפט", על מנת לאפשר לה לפרוש בפני בית המשפט זווית ראייה רחבה לטענתה, על הסוגיה הנדונה בהליך דן בקשר להגשת תביעות "השתקה" נגד עיתונאים, תוך שימת דגש על האינטרס הציבורי שעומד לטענתה ביסודה של סוגיה זו.

א. העובדות בקליפת אגוז:

2. עסקינן בתביעה שהוגשה על ידי התובעת, אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ, חברה אשר עוסקת בתחום הנדל"ן (להלן: "הנתבעת") נגד הגב' שרון שפורר, עיתונאית במקצועה (להלן: "הנתבעת"), במסגרתה נטען כי הנתבעת פרסמה באמצעות דף הפייסבוק שלה פרסומים שונים במועדים שונים במהלך שנת 2014 לגבי התובעת, אשר עולים, לטענת התובעת, לכדי לשון הרע, לפי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה – 1965 (להלן: "חוק איסור לשון הרע").

3. הנתבעת טענה במסגרת כתב ההגנה כי מטרתה של התביעה היא להשתיקה כעיתונאית בעקבות כתבות שנכתבו על ידי הנתבעת ופורסמו בעיתון "הארץ" נגד גורם הקשור בתובעת, בקשר למעורבותו בתעשיית סחר בנשים, סחיטה ואלמות, וכי למעשה מדובר בתביעת "סלאפ" קלאסית.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 14-06-22755 אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ נ' שפורר

4. הנתבעת טענה, בין היתר, כי המונחים בהם השתמשה הנתבעת נשוא תביעה זו אינם עולים לכדי לשון הרע, וממילא עומדות לה הגנת "אמת דיברתי" והגנת תום הלב, בהתאם להוראות חוק איסור לשון הרע, וזאת, בין היתר, בשל עברו של אותו גורם בתובעת. עוד טענה הנתבעת כי התובעת לא הציגה כי נגרם לה כל נזק בגין הפרסומים נשוא התביעה. עוד נטען כי יש לדחות את התביעה מתוך האינטרס הציבורי של עידוד השמעת מגוון דעות וניהול שיג ושיח, לרבות באמצעות הפייסבוק.

5. ביום 30.4.2017 הוגשה הבקשה נשוא ההחלטה דנן. החלטתי זו ניתנת לאחר עיון בבקשה, בתשובות התובעת והנתבעת לבקשה, ובתגובות התנועה לאיכות השלטון. אציין כי התנועה לאיכותה שלטון הגישה תגובות שונות והתובעת התנגדה להגשת תגובות שלא בהתאם לתקנות.

ב. טענות הצדדים:

6. בתמצית, התנועה לאיכות השלטון טענה כי התביעה דנן עונה לקריטריונים של "תביעה משתיקה" (תביעת S.L.A.P = Strategic Lawsuit Against Public Participation), שנועדה על מנת לנטרל את פעילותה הציבורית של הנתבעת כנגד התובעת. התנועה לאיכות השלטון תבקש לפרוש בפני בית המשפט הנכבד, בשונה מן האמור בכתב ההגנה של הנתבעת, יריעה רחבה שעניינה השלכות הרוחב הציבוריות של קבלת תביעה זו, לרבות זכות הציבור לדעת, ואפקט מצנן בקשר למעורבות אזרחים בשיח הציבורי ועיתונאים בפרט. עוד הוסיפה כי התייחסותה של הנתבעת בקשר לסוגיה זו נוגעת לעניינה של הנתבעת בלבד, ולכן אינה מציגה את התמונה הציבורית הכוללת הרלוונטית, וכי לתנועה לאיכות השלטון יש את המומחיות והניסיון לייצג את האינטרסים הציבוריים באופן הנדרש, וצירופה להליך כ"ידידת בית המשפט" צפוי לתרום לבירור הסוגיות המשפטיות הנדונות בו.

7. התנועה לאיכות השלטון טענה בנוסף כי אין בכוונתה להעלות טענות עובדתיות חדשות, וכי אין בבקשתה כדי להכביד על ניהול ההליך, ובית המשפט יוכל לווסת את מעורבותה כפי שימצא לנכון.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 14-06-22755 אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ נ' שפורר

8. הנתבעת תומכת בקבלת הבקשה, וטוענת כי התנועה לאיכות השלטון כמומחית לסוגיית תביעות השתקה, תוכל לתרום להליך, היות שמדובר בסוגיה חברתית חשובה ולא רק בסכסוך פרטי בין צדדים.
9. התובעת התנגדה לבקשה. לטענתה, אין לתנועה לאיכות השלטון מומחיות רלוונטית לסוגיית "תביעות השתקה", וממילא לא הוצג בבקשה ראיה למומחיות כזו. עוד נטען כי התנועה לאיכות השלטון העלימה מבית המשפט כי מקים התנועה חתם על עצומה שעניינה דרישה מלשכת עורכי הדין לחזור בה מתביעה שהגישה נגד הנתבעת בעילת איסור לשון הרע, והדבר מביא לפסילת הבקשה משהוגשה לכאורה ממניעים פסולים וזרים.
10. עוד נטען כי על סוגיית "תביעות השתקה" התפרסמו פרסומים רבים, משכך אין כל צורך בצירופה של התנועה לאיכות השלטון להארת סוגיה זו. בנוסף, התובעת טענה כי בניגוד להליכים אחרים אליהם הצטרפה התנועה לאיכות השלטון כ"ידידת בית המשפט" היא לא הצהירה כי תימנע מלנקוט עמדה בקשר לשאלות העובדתיות והמשפטיות בתיק, עניין המלמד על כך שבקשה זו נועדה כדי להשפיע על התנהלותו הדיונית והמהותית של ההליך, כאילו הייתה התנועה לאיכות השלטון בא כוח נוסף מטעם הנתבעת.

ג. דיון והכרעה:

1.ג. המסגרת הנורמטיבית;

11. טרם נדון בבקשה לגופה, ראוי יהיה לפרוש בקצרה את התשתית הנורמטיבית בדן הישראלי המאפשרת לצרף צדדים זרים להליך כ-"ידיד בית המשפט".
12. אבן הפינה בקשר עם מוסד "ידיד בית המשפט" בפסיקה הישראלית הונחה בעניין מ"ח 7929/96 קוזלי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(1) 529 (1999) (להלן: "עניין קוזלי"). כב' הנשיא (בדימוס) ברק קבע בקשר למוסד זה כי "עיקרו הוא סיוע לבית המשפט בסוגיה כלשהי, על-ידי מי שאינו צד ישיר לסכסוך הנדון. במקור היה מוסד זה כלי להצגת עמדה ניטרלית בלבד בהליכים, תוך סיוע אובייקטיבי לבית המשפט, אך בהמשך התפתח המוסד "ידיד בית המשפט" כצד להליך, שאינו דווקא ניטרלי ואובייקטיבי, אלא שהוא מייצג – מתוקף תפקידו או עיסוקו – אינטרס או מומחיות שמן הראוי שישמעו בפני בית המשפט בסכסוך ספציפי"

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 14-06-22755 אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ נ' שפורר

(שם, בפס' 42). ואולם, נקבע כי בבחינת בית המשפט בקשה מסוג זה, יש לוודא כי יש בצירוף הצד להליך כדי לתרום הן לדיון עצמו והן לאינטרס הציבורי, וכי אין בצירוף האמור משום פגיעה במי מהצדדים או ביעילות הדיון, תוך בחינת כל מקרה לגופו (שם, בפס' 45).

13. בעניין קוזלי, ובפסיקה מאוחרת, נקבעו קריטריונים שונים ברשימה פתוחה לצירוף גוף או אדם כ-"ידיד בית המשפט": (1) התרומה הפוטנציאלית של העמדה המוצעת במובן של "תרומה מחדשת"; (2) מהות הגוף המבקש להצטרף – ככל שמדובר בגוף ציבורי או כזה המייצג אינטרס ציבורי, הנטייה היא לתת לכך משקל חיובי לצורך היענות לבקשה; (3) מומחיות המבקש להצטרף בסוגיה הנדונה; (4) סוג ההליך והפרוצדורה הנוהגת בו – ככל שלהליך מעצם טיבו יש מימד ציבורי, כגון פסיקת בג"ץ, כך הנטייה תהיה לקבל את בקשת ההצטרפות; (5) זהות הצדדים – ככל שהצד להליך הוא כשלעצמו ציבורי או מייצג אינטרס ציבורי, יתייטר הצורך בצירוף "ידיד בית המשפט" לייצוג האינטרס הציבורי; (6) השלב בהליך שבו הוגשה בקשת ההצטרפות; (7) מהותה של הסוגיה העומדת להכרעה כסוגיה המערבת שיקולים ציבוריים או בעלי השפעה כללית ועקרונית; וכן (8) עמדת הצדדים הפורמליים להליך בקשר לבקשת ההצטרפות (ר' גם עת"מ (ת"א) 2498-09 אדם טבע ודין – **אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' הועדה המחוזית לתו"ב ת"א** (פורסם בנבו, 20.1.2010) (להלן: "עניין אדם טבע ודין"); ת.א (מחוזי ת"א) 1960-06 **איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית, ע"ר נ' אלמונית** (פורסם בנבו, 23.5.2010) (להלן: "עניין איגוד מרכזי הסיוע"); ישראל דורון, מנאל תותרי-גיבראן, "לידתו והתפתחותו של "ידיד בית-משפט" ישראלי", עלי משפט ה', בעמ' 78 (תשס"ו) (להלן: "דורון, תותרי-גיבראן").

14. ראוי לציין כי בפסיקה נשמעה גם ביקורת אשר ביקשה גם לסייג את הכלל בדבר הצטרפות "ידיד בית המשפט" במובן שצירוף שכזה יהיה בבחינת חריג לאופיו של ההליך השיפוטי, ושיעשה בו שימוש רק במקרים נדירים. עמדה זו הושפעה בעיקר מן החשש כי "הידיד" יהפוך לעוזר המשפטי של בית המשפט. במובן זה, העובדה שה-"ידיד" יכול לסייע לבית המשפט בהצגת סוגיה משפטית אינה סיבה העומדת כשלעצמה לצירופו להליך (דורון, תורת-גיבראן, בעמ' 98).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 14-06-22755 אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ נ' שפורר

2.ג. מן הכלל אל הפרט;

15. אקדים ואציין כי בהתאם למכלול השיקולים שהוזכרו לעיל, אני מוצאת לקבל את הבקשה באופן חלקי בלבד, בהתאם להסדר הדיוני שאקבע להלן. להלן נימוקי:
16. ראשית, בסוגיית המומחיות והתרומה של התנועה לאיכות השלטון להליך, הרי שהתנועה לאיכות השלטון הוכרה לא פעם כגוף א-פוליטי הפועל רבות למען שמירת טוהר מידות הממשל הציבורי ומנהל תקין. צירופה כ-"ידיד בית המשפט" אף התקבל בשורה של החלטות שהוזכרו בבקשה, כמו גם בהחלטות אחרות, בנושאים וסוגיות שונות וחשובות (ר' לדוג' עת"מ (מחוזי ת"א) 30939-04-15 דרקץ נ' מדינת ישראל ואח' (פורסם בנבו, 13.7.2016); מ (מרכז) 13028-04-09 בנימין אליהו נ' עיריית טבריה (פורסם בנבו, 11.3.2010)). ואולם, לא מצאתי התייחסות כלשהי להליכים בהם הצטרפה התנועה לאיכות השלטון כ-"ידיד בית המשפט" בסוגיות של תביעות "השתקה" ו/או מחקרים או חיבורים פרי עטיה של התנועה לאיכות השלטון בנושא זה. משכך, לא עולה באופן ברור מן הבקשה והתגובה באופן ברור מהי מומחיותה של התנועה לאיכות השלטון בעניין "תביעות השתקה".
17. אוסיף לעניין זה, כי כאמור על "ידיד בית המשפט" להראות מהי "התרומה המחדשת" שהוא מבקש להוסיף להליך. לאור העובדה שהתנועה לאיכות השלטון והנתבעת עצמה הפנו בכתבי טענותיהם לחיבורים שונים ומקיפים, בארץ ובחו"ל, בקשר לדוקטרינת ה-SLAPP במישור הגלובלי וכן במישור המקומי, שלנתבעת גישה אליהם בדיוק כמו לתנועה לאיכות השלטון, הרי שלא ברור מן הבקשה מהי התרומה "המחדשת" שהתנועה לאיכות השלטון מבקשת לתרום להליך בנושא זה.
18. יתירה מזאת, לאור העובדה שהנתבעת העלתה בעצמה במסגרת כתב ההגנה כי מדובר למעשה בתביעת "השתקה", ואף הקדישה לכך פרק נפרד בכתב ההגנה מטעמה (ר' פרק ו' לכתב ההגנה של הנתבעת), תוך שהיא מפרטת את המאפיינים שנקבעו להגדרת תביעה כ-"תביעה משתיקה" והוסיפה יישום לעניינינו, הרי שמוקשה להבין באיזה אופן תוכל התנועה לאיכות השלטון לתרום להליך באופן ייחודי ומחדש, מעבר לנטען על ידי הנתבעת (ר' ת"א (שלום ת"א) 165593-09 רוט ואח' נ' טיים אאוט (מגזין) ישראל בע"מ ואח' (פורסם בנבו, 30.11.2009); ת"א (שלום ת"א) 47511-11-13 מוטיל ואח' נ' חלפין (פורסם בנבו, 25.2.2016)).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 14-06-22755 אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ נ' שפורר

19. התנועה לאיכות השלטון אמנם טענה כי בניגוד לנתבעת, לה עניין ספציפי בהליך דנן, היא תבקש לפרוש יריעה רחבה יותר בקשר לסוגית תביעות השתקה נגד אזרחים, ועיתונאים בפרט. ואולם, איני יורדת לסוף דעתה של התנועה לאיכות השלטון בהקשר זה, ובאיזה מובן תהיה העמדה שתציג שונה מן העמדה שמבקשת הנתבעת להציג בעניין זה, לרבות כפי שפורט בכתב ההגנה מטעמה.
20. בעניין ת"א (מחוזי ת"א) 18029-02-11 **הסתדרות העובדים הכללית החדשה נ' אור-סיטי נדל"ן בע"מ ואח'** (פורסם בנבו, 4.5.2011) (להלן: "עניין אור-סיטי נדל"ן"), נעתר בית המשפט המחוזי לבקשת הסתדרות העובדים הכללית החדשה להצטרף להליך כ-"ידיד בית המשפט", תוך התמקדות ספציפית בתביעות לשון הרע המוגשות בתוך ובמסגרת עולם יחסי העבודה. כך גם בעניין ע"ע (ארצי) 23325-03-16 **מדינת ישראל נ' מנחם נפתלי** (פורסם בנבו, 30.11.2016) נעתר בית הדין הארצי לעבודה לבקשת האגודה לזכויות האזרח להצטרף להליך שם בקשר לסוגיה הספציפית של פסיקת הפיצוי בשל עילת ההתעמרות בעבודה. לעומת זאת, לא ברור מהבקשה מדוע עניינינו נוגע בסוגיה ייחודית שלתנועה לאיכות השלטון יתרון על הנתבעת בהצגתה, ולגבי איזו סוגיה ספציפית מבקשת התנועה לאיכות השלטון לטעון, שאינה נוגעת למחלוקות הקונקרטיות שבין הצדדים בהליך דנן.
21. בשולי הדברים אציין, כי נראה לי כי הטענה בדבר תביעה "משתיקה" טומנת בחובה וכשלעצמה התייחסות לאינטרס ציבורי, שהרי מיהותה של הטענה בדבר תביעת SLAPP היא הגנה על האינטרס הציבורי במניעת הפעלת לחץ פסול על נתבעים על מנת להביא לשתוק פעילותם הציבורי ולהשתקת קולם, ומשכך דיון בטענה זו ממילא טומן בחובו התייחסות לשיקולים רוחביים, ולא רק לעניינים הספציפיים ששוא המחלוקת דנן.
22. שנית, לעניין מהותה של הסוגיה שבמחלוקת, הרי שדומה כי הטענה בדבר "תביעות השתקה" היא טענה המערבת אינטרסים ציבוריים, והכרעה בה עשויה להיות בעלת השפעה כללית שחורגת מגבולות המחלוקת הפרטית שבין הצדדים. משכך, מהותה של הסוגיה כמשלבת אינטרסים ושיקולים ציבוריים רוחביים משפיעה לחיוב על קבלת הבקשה והצטרפותה של התנועה לאיכות השלטון כזו שתציג בפני בית המשפט את השלכות הרחב הנוגעות לסוגיה זו.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 14-06-22755 אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ נ' שפורר

23. שלישית, לעניין השיקולים הנוגעים לאופי ההליך, אמנם כאמור ככל שמדובר היה בהליך אשר מגלם מעצם טיבו אינטרסים ציבוריים, הרי שהיה בכך כדי להשפיע לחיוב על קבלת הבקשה. ואולם, היותה של התביעה תביעה אזרחית, בין שני גופים פרטיים, אינה מונעת מבית המשפט לצרף "ידיד בית המשפט" אשר יפרוש בפניו אינטרסים ושיקולים ציבוריים רחבים יותר מאלו שהוגדרו בין הצדדים הנצים (ר' לדוג' בעניין אור סיטי נדל"ן לעיל). בעניינינו, העובדה שמדובר בתביעה אזרחית בין גוף פרטי לבין אדם פרטי, אינה בהכרח מלמדת על כך שאין לתביעה מימד ציבורי שראוי שיקבל ייצוג באמצעות "ידיד בית המשפט".
24. רביעית, שיקול נוסף שעל בית המשפט לבחון כאמור היא שאלת יעילות הדיון והפגיעה בבעלי הדין. בעניינינו, אין ספק כי הצטרפותה של התנועה לאיכות השלטון באופן מלא להליך אכן תקשה על התובעת, משהיא תאלץ להתמודד עם טיעוניה של הנתבעת וכן גם עם טיעוניה של התנועה לאיכות השלטון שגילתה דעתה בבקשה מהי עמדתה הנחרצת בדבר גורלה של התביעה דנן. בנוסף לכך, ההליך דנן נמצא בשלב מתקדם, במסגרתו התקיימו כבר שלוש ישיבות קדם משפט והוגשו תצהירים מטעם הנתבעת. דומה כי במובן זה, הצטרפותה של התנועה לאיכות השלטון בשלב זה באופן מלא להליך תביא לסרבולו (ר' לעניין זה: עניין איגוד מרכזי הסיוע לנפגעות תקיפה מינית, בפס' 11).
25. עוד אוסיף כי אני מוצאת לדחות את טענת התובעת בדבר העדר האובייקטיביות לכאורה של התנועה לאיכות השלטון. מעבר לעובדה כי לא השתכנעתי כי יש באמור בתגובת התובעת כדי להביא לכאורה לפסילת התנועה לאיכות השלטון, ששמה ופועלה הציבורי כאמור הולך לפניו, לשמש כ-"ידיד בית המשפט", הרי שאני מוצאת לדחות את הטענה גם לגופה. בפסיקה נקבע לא פעם כי אין בקשר שבין המבקש להצטרף כ-"ידיד בית המשפט" לבין אחד מהצדדים כדי לפסול את המבקש להצטרף להליך, וזאת גם לנוכח העובדה ש-"ידיד בית המשפט" מבקש לספק תמונה משפטית רחבה על סוגיה נדונה, ולא לעסוק בשאלות העובדתיות והמשפטיות נשוא ההליך הספציפי (ר' עניין אדם טבע ודין, בעמ' 4 לפסק דינה של כב' הש' מיכל אגמון-גון; סעי' (ת"א) 14-04-13265 עמותת עוגן מיסודה של מיה קוך ז"ל, העמותה למען טוהר המידות ולמאבק בשחיתות ע"ש חיים כהן ז"ל נ' מורן גינוסר (פורסם בנבו, 26.8.2016)).
26. בעניינינו, אין בקשר הלכאורי בין התנועה לאיכות השלטון לבין הנתבעת או בעובדה שהיא אינה מתכוונת להציג עמדה "נייטרלית" כדי להביא לפסילת התנועה לאיכות השלטון לשמש "ידיד בית המשפט".

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 14-06-22755 אורבן נדל"ן י.ד. בע"מ נ' שפורר

27. באיוון בין מכלול השיקולים, התומכים והמתנגדים לצירופה של התנועה לאיכות השלטון כ- "ידידת בית המשפט", שצוינו ופורטו לעיל, אני מוצאת להיעתר לבקשה של התנועה לאיכות השלטון להצטרף להליך, אך באופן מוגבל בלבד, תוך קביעת גבולות פרוצדורליים כדלקמן: במסגרת שלב הסיכומים, תוכל התנועה לאיכות השלטון להגיש טיעון מטעמה לאחר הגשת סיכומי הנתבעת, וזאת בנושא תביעות "סלאפ" בלבד כאמור בבקשה. לתובעת תהיה האפשרות להגיב לטיעון זה במסגרת סיכומיה.
28. אבהיר, למען הסר ספק, כי לתנועה לאיכות השלטון לא תהיה גישה לתיק בית המשפט, לרבות למסמכים המוגשים במסגרתו, למעט לסיכומים שיוגשו מטעם הצדדים.
29. בנוסף, נציג התנועה לאיכות השלטון יהיה רשאי להיות נוכח בדיונים כמשקיף בלבד.
30. לאור אופייה של הבקשה, איני מוצאת לתת צו להוצאות.

ניתנה היום, י"ב תמוז תשע"ז, 06 יולי 2017, בהעדר הצדדים.

רחל ערקובי, שופטת